

**Tendències de Recerca en el Desenvolupament
Curricular i Processos d'Innovació**

Codi: 43213
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
4313815 Recerca en Educació	OT	0	1

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Professor/a de contacte

Nom: José Tejada Fernández
Correu electrònic: Jose.Tejada@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Equip docent

Antoni Navío Gámez
Carme Ruíz Bueno

Prerequisits

Aquest mòdul és obligatori d'especialitat de *Curriculum i Processos d'Innovació en educació* i optatiu a la resta d'especialitats del Màster.

Objectius

Aquest mòdul pretén introduir a l'alumne a la investigació a l'àmbit del *desenvolupament curricular i dels processos d'innovació*.

El seus objectius són:

- Disposar d'un marc conceptual entorn desenvolupament curricular i la innovació en educació.
- Conèixer les diferents perspectives teòriques, models, processos, estratègies i tècniques vinculades als constructes desenvolupament curricular i innovació.
- Analitzar línies d'investigació associades al desenvolupament i innovació curricular
- Elaborar projectes d'innovació curricular.

Competències

- Analitzar dades d'acord amb la seva natura i elaborar resultats d'acords amb els propòsits de la recerca.
- Comunicar els resultats de la recerca, el coneixement adquirit i les implicacions per a la pràctica, i adequar-ne el registre al públic i als protocols formals.
- Desenvolupar valors professionals que incloguin ètica pròpia de la recerca en educació, en particular el respecte a la diversitat d'opinions i de manera de ser i de fer.
- Incorporar les TIC en el procés d'investigació, la cerca i la gestió de la informació, l'anàlisi de dades i la difusió i la comunicació de resultats.

- Planificar recerques d'acord amb problemes relacionats amb la pràctica, tenint en compte els avenços teòrics en el camp de coneixement.
- Proposar projectes d'innovació curricular a partir dels resultats de recerca.
- Que els estudiants siguin capaços d'integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, tot i ser incompleta o limitada, inclogui reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements adquirits i la seva capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants sàpiguin comunicar les seves conclusions, així com els coneixements i les raons últimes que les fonamenten, a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.
- Que els estudiants tinguin les habilitats d'aprenentatge que els permetin continuar estudiant, en gran manera, amb treball autònom a autodirigit.
- Recollir dades per a la recerca en coherència amb l'opció metodològica triada.
- Reconèixer i relacionar els aspectes teòrics, empírics i socials del domini específic de recerca.
- Tenir coneixements que aportin la base o l'oportunitat de ser originals en el desenvolupament o l'aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.
- Treballar en equip i amb equips del mateix àmbit o interdisciplinaris.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar els marcs teòrics de referència per establir aquells que orienten la investigació en l'àmbit del desenvolupament curricular i els processos d'innovació.
2. Analitzar models i estratègies d'investigació en la innovació en educació.
3. Avaluar projectes d'innovació curricular des de les aportacions de les línies d'investigació existents.
4. Buscar i analitzar referents teòrics i línies d'investigació en la innovació curricular.
5. Desenvolupar projectes d'innovació curricular en les línies d'investigació existents.
6. Desenvolupar valors professionals que incloguin ètica pròpia de la recerca en educació, en particular el respecte a la diversitat d'opinions i de manera de ser i de fer.
7. Determinar la informació i/o els subjectes implicats en un estudi en l'àmbit del desenvolupament curricular i els processos d'innovació.
8. Dissenyar projectes d'innovació curricular com a solució als problemes educatius i als resultats d'investigació obtinguts.
9. Elaborar conclusions tenint com a referència els objectius i qüestions de la recerca i els referents teòrics.
10. Identificar dubtes, reptes, problemes i necessitats del moment en l'Educació revisant el paper que està jugant o pot jugar la investigació i la innovació en els mateixos.
11. Identificar els processos d'innovació com a processos de formació i desenvolupament professional i organitzacional.
12. Identificar les bases i fonaments del disseny i desenvolupament curricular per competències.
13. Identificar problemes a la pràctica relacionats amb el desenvolupament curricular i els processos d'innovació dins i fora del sistema educatiu.
14. Identificar problemàtiques educatives relacionades amb el desenvolupament curricular i els processos d'innovació i avaluar quines aproximacions metodològiques permeten donar-los resposta.
15. Identificar referents teòrics i avaluar la seva adequació per interpretar problemàtiques pròpies de l'àmbit del desenvolupament curricular i els processos d'innovació.
16. Incorporar les TIC en el procés d'investigació, la recerca i la gestió de la informació, l'anàlisi de dades i la difusió i comunicació de resultats.
17. Negociar amb les persones i / o institucions la recollida d'informació (permisos, protocols, cronograma).
18. Que els estudiants siguin capaços d'integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, tot i ser incompleta o limitada, inclogui reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
19. Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements adquirits i la seva capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seva àrea d'estudi.

20. Que els estudiants sàpiguin comunicar les seves conclusions, així com els coneixements i les raons últimes que les fonamenten, a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.
21. Que els estudiants tinguin les habilitats d'aprenentatge que els permetin continuar estudiant, en gran manera, amb treball autònom a autodirigit.
22. Redactar documents científics de síntesi per a ser presentats a diferents audiències.
23. Relacionar resultats en base a la seva procedència (fonts i / o instruments).
24. Tenir coneixements que aportin la base o l'oportunitat de ser originals en el desenvolupament o l'aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.
25. Treballar en equip i amb equips del mateix àmbit o interdisciplinaris.
26. Valorar la rellevància i pertinència teòrica i social d'una problemàtica de recerca relacionada amb el desenvolupament curricular i els processos d'innovació.

Continguts

- Bases i fonaments del disseny i desenvolupament curricular Teories, models i estratègies.
- Perspectives teòriques de la innovació curricular dins i fora del Sistema Educatiu.
- Els processos d'innovació com a processos de desenvolupament curricular
- Models i estratègies d'innovació i desenvolupament curricular
- Línies d'investigació en la innovació curricular (associades als continguts, als recursos, a les estratègies, al sistema d'avaluació, als actors, als diferents nivells educatius,...).

Metodologia

L'activitat formativa es desenvoluparà a partir de les dinàmiques següents:

- Classes magistrals/expositives per part del professor.
- Lectura d'articles i fons documentals.
- Anàlisi i discussió col·lectiva d'articles i fons documentals.
- Pràctiques d'aula: resolució de problemes / casos / exercicis.
- Presentació / exposició oral de treballs.
- Tutories.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Debats sobre lectures/exposicions	6	0,24	1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 23, 25, 26
Explicacions magistrals	20	0,8	1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 23, 26
Exposició al plenari	4	0,16	1, 2, 3, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 23, 25, 26
Tallers/exercicis aula	6	0,24	1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26
Tipus: Supervisades			

Elaboració en grup i lliurament en plataforma virtual les diferents activitats (lectures, recensions, treballs en equip, treball/memòria final)	24	0,96	1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26
Tutories individual/collectives	12	0,48	1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 22, 23, 25, 26
Tipus: Autònomes			
Estudi personal, lectures complementaries, anàlisi de casos avaluatius, recerca d'informació, elaboració de portafolis	78	3,12	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 26

Avaluació

- L'avaluació del mòdul es realitzarà mitjançant les activitats que s'assenyalen.
- La nota final serà el promig ponderat de les activitats previstes. Per poder aplicar aquest criteri serà necessari obtenir com a mínim un 4 a totes les activitats, les realitzades durant el desenvolupament del mòdul i a la memòria/treball final del mòdul.
- L'assistència a classe és obligatòria. Per poder obtenir una avaluació final positiva l'estudiant haurà d'haver assistit a un mínim d'un 80% de les sessions presencials.
- El procediment de revisió de les proves es realitzarà de forma individual

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Activitats durant el desenvolupament del mòdul (recensiones, lliuraments a la plataforma d'activitats,...)	20%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26
Assistència i participació en les sessions (realització de tallers, debats,...)	20%	0	0	1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26
Memòria / treball individual de mòdul	60%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 26

Bibliografia

- BAROCIO, R. (2004). *Formación docente para la innovación educativa*, Trillas, México
- BARNET, R. (2008). *Para una transformación de la universidad*. Barcelona: Octaedro.
- BOLIVAR, A. (2008). *Didáctica-curriculum: de la modernidad a la postmodernidad*. Malaga: Aljibe.
- CANTON, I. Y PINO-JUSTE, M. (2011). *Diseño y desarrollo del currículum*. Madrid: Alianza Ed.
- CARBALLO, R. (2009). *Manifiestos para la innovación educativa. Proyecto innovador a partir de experiències de alumnos universitarios*. Madrid: Ediciones Diaz de Santos.
- CASANOVA, M. A. (2006). *Diseño curricular e innovación educativa*. Madrid: La Muralla.
- CEBRIAN, M. (2003) (Coord.). *Enseñanza virtual para la innovación universitaria*, Madrid: Narcea.
- ESCUADERO, J.M. (Ed.) et al. (1999). *Diseño, desarrollo e innovación del currículum*, Madrid: Síntesis.

ESCUADERO, J. M. (2011). Los centros escolares como espacios de aprendizaje y de desarrollo profesional de los docentes. En M. T. González (Coord.), *Innovaciones en el gobierno y la gestión de los centros escolares* (pp. 117-142). Madrid: Síntesis.

ESTEBARANZ, A. (2000) (coord.). *Contribuyendo al cambio: perspectivas y propuestas de innovación educativa*, Sevilla: Universidad de Sevilla.

FERNANDEZ SANCHEZ, E. (2005). *Estrategia de innovación*. Madrid: Thomson.

FERRERES, V. Y GONZALEZ SOTO, A. (2006) (Ed.). *Evaluación para la mejora de los centros docentes*, Madrid: Praxis.

Fidalgo, A. (2012). *Desarrollo de un sistema de gestión de conocimiento para facilitar la aplicación, en contextos formativos, de las mejores prácticas sobre innovación docente*. Informe Estudio y Análisis (EA2011-0035). Ministerio de Educación, Cultura y Deporte.

FULLAN, M. (2002). *Los nuevos significados del cambio en educación*, Barcelona: Octaedro.

GAIRÍN, J. y RODRÍGUEZ-GÓMEZ, D. (2011) Cambio y mejora en las organizaciones educativas. *Educación*, vol47/1,32-50

GATHER, M. (2004). *Innovar en el seno de la institución escolar*, Barcelona: Grao.

GIMENO, J. (Comp.)(2010). *Saberes e incertidumbres sobre el currículum*. Madrid: Morata.

GOODSON, I. (2000). *El cambio en el currículum*, Barcelona: Octaedro.

GROS, B. Y LARA, P. (2009). Estrategias de innovación en la educación superior: el caso de la Universitat Oberta de Catalunya. *Revista Iberoamericana de Educación*, 49, 223-245.

GUARRO, A. (2005). *Los procesos de cambio educativo en una sociedad compleja: diseño, desarrollo e innovación del currículum*. Madrid: Pirámide.

HANNAN, A. Y SILVER, H. (2005). *La innovación en la Enseñanza superior*. Madrid. Narcea.

HARGREAVES, A. Y FULLAN, M. (2014). *Capital profesional. Transformar la enseñanza en cada escuela*. Madrid: Ediciones Morata.

HARGREAVES, A. Y SHIRLEY, D. (2009). *The fourth way: The inspiring future for educational change*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.

HARGREAVES, A. Y SHIRLEY, D. (2012). *The global fourth way. The quest for educational excellent*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.

HARRIS, A. Y CHRISPEELS, J.H. (Eds.). (2008). *Improving schools and educational systems: International perspectives*. Londres: Routledge.

HERRANZ, A. Y PAREDES, J. (2012). *Promover el cambio pedagógico en la universidad*. Madrid: Pirámide.

IFIIE-MEC (2011). *Estudio sobre la innovación educativa en España*. Madrid: Secretaria General Técnicas-MEC.

IRANZO, P. (2012). *El asesoramiento pedagógico al profesorado*. Madrid: Síntesis

LÓPEZ-YÁÑEZ, J. (2010). Sostenibilidad de la innovación en los centros escolares: sus bases institucionales. *Profesorado. Revista de currículum y formación del profesorado*, 14 (1), 9-28

Marcelo, C. (2015). La innovación en la universidad: del Gatopardo al Iphone. *Revista Gestión de la innovación en Educación Superior*, 1(1),27-60

- MARTÍNEZ, M. y AÑÑOS, E. (Coord.) (2009). *Experiencias docentes innovadoras en la UAB en Ciencias Sociales y en Ciencias Humanas*. Bellaterra: Serveide Publicacions de la UAB:
- MEDINA, A. (2010). *Diseño, desarrollo e innovación del currículum en las instituciones educativas*. Madrid: Universitas
- MORCILLO, P. (2007). *Cultura e innovación empresarial*, Thomson, Madrid
- MURILLO, F.J. y Krichesky, G.J. (2012). El proceso de cambio escolar. Una guía para impulsar y sostener la mejora de las escuelas. *REICE. Revista Iberoamericana sobre Calidad, Eficacia y Cambio en Educación*, 10 (1), 26-43.
- MURILLO, F.J. y Krichesky, G.J. (2015). Mejora de la escuela: medio siglo de lecciones aprendidas. *REICE. Revista Iberoamericana sobre Calidad, Eficacia y Cambio en Educación*, 13 (1), 69-102.
- PECH, S.J. PRIETO, JM. GRCÍA, J. y OROZCO, E. (2019). *Innovation and Practice in Education. Innovación y Práctica Educativa*. Ciudad Real: Editorial CIATA.
- PÉREZ GÓMEZ, A. (Coord.) (2010). *Aprender a enseñar en la pràctica: processos de innovació y prácticas de formación en Educación Secundaria*. Barcelona: Grao.
- RIVAS FLORES, J.I. (2000). *Profesorado y reforma ¿un cambio en las prácticas docentes?*, Málaga: Aljibe.
- RIVAS, M. (2000). *Innovación educativa. Teoría, procesos y estrategias*, Madrid: Síntesis.
- Rodríguez-Entrena, M.J., González-Barea, E.M y Gámiz, V. (2016). La perspectiva de innovación que se impulsa desde la Educación Superior. *Journal for Educators, Teachers and Trainers*, 7(1). 193-209.
- ROIG, J. et. Al. (2008). *Investigación e innovación en el conocimiento educativo actual*. Madrid. Editorial Marfil.
- SEVILLANO, M.L.; PASCUAL, M.A, y BARTOLOMÉ, D. (2007). *Investigar para innovar en la enseñanza*. Madrid: Pearson Prentice Hall.
- TEJADA, J. (1998). *Los agentes de innovación en los centros educativos*, Málaga: Aljibe.
- TEJADA, J. (2005). *Didáctica-Currículum: Diseño, desarrollo y evaluación curricular*, Barcelona: Davinci Continental
- TEJADA, J. (2007). La innovación formativa. En: TEJADA, J. y GIMENEZ, V. (Coord). *Formación de Formadores. Escenario institucional*. Madrid: THOMSON; 631-712.
- TEJADA, J. (2008). Innovación didáctica y formación del profesorado, en HERRAN, A. y PAREDES, J. (Coords.) *Didáctica General. La práctica de la enseñanza en Educación Infantil, Primaria y Secundaria*, Madrid: McGraw Hill, 311-332.
- TEJADA; J. (2012). Inovação docente na universidade. Alternativas na formação docente. En M. Suanno y N. Rajadell (Coors.). *Didática e Formação de Professores. Perspectivas e inovações*. (pag. 59-78). Goiana: PUC Goias
- TEJADA, J. yTORRE, s. de la (2008). Consideraciones para un modelo de formación integrador, en TORRE, s. de la; OLIVER, C. y SEVILLANO, M.L. (Coords.) *Estrategias didácticas en el aula. Buscando la calidad y la innovación*, Madrid: UNED-Aula Abierta, 73-88
- TORRE, S. BARRIOS, O. (Coords.). (2002) *Estrategias didácticas innovadoras. Recursos para la formación y el cambio*. Barcelona: Octaedro.
- Umpiérrez Oroño, S. y Rodriguez Zidan, E. (2017). Aportes para el diseño de una herramienta para el seguimiento y evaluación de experiencias innovadoras. *REXE. Revista de Estudios y Experiencias en Educación*, 16 (31) 107-126.

VARIOS (2007). *Historia de un cambio: un currículum integrado con el aprendizaje basado en problemas*, Escuela Universitaria de Enfermería de la Vall de Hebron, Barcelona